

Opi
oppimaan

OPI OPPIMAAN -HANKE PÄHKINÄNKUORESSA

Kuntoutuspalveluita nuorten ja aikuisten
oppimisvaikeuksiin (2006-2010)

Seija Haapasalo
Kuntoutusalan tutkimus- ja kehittämiskeskus
Kuntoutussäätiö

Opi oppimaan -hanke (2006-2010)

- Tavoite
 - Kehittää ja muokata uusia palveluja aikuisille ja nuorille, joilla on oppimisvaikeuksia
- Kohderyhmä
 - Hankkeen palvelut tarkoitettu niille, joiden oppimisvaikeudet haittaavat opiskelussa ja työssä selviytymistä ja jotka eivät normaalipalveluiden kautta saa tarvitsemaansa tukea

Miksi hanke tarpeen?

- Oppimisvaikeudet jatkuvat aikuisuuteen ja aiheuttavat monenlaisia selviytymisongelmia
- Hoitamattomat oppimisvaikeudet lisäävät uupumisen, mielenterveyden ja päihdeongelmien sekä työttömyyden ja syrjäytymisen riskiä
- Aikuisille ei ole tarjolla riittävästi kuntoutuspalveluita
 - esim. erityisopetusta ei tarjolla aikuisille
 - maksajia ei löydy
- Ammatillaiset eivät tunnista aikuisten oppimisvaikeuksia
 - vaatii erityisosaamista, neuropsykologeja ei riittävästi

Miksi hanke tarpeen?

- Nykyajan tietoyhteiskunta vaatii monipuolisia akateemisia taitoja
 - Uusien palvelumuotojen tarve
- Oppimisvaikeuksien selvittäminen ja kuntoutus voivat auttaa monia selviytymään paremmin opiskelun ja työelämän vaatimuksista
- Rayn oppimisvaikeusohjelma käynnistyi 2006 - 2007

Henkilöstö

- Projektipäällikkö Seija Haapasalo
- Neuropsykologi Johanna Nukari
- Oppimisvalmentaja, erityisopettaja Ulla Reiterä-Paajanen
- Ryhmänohjaaja, lukikonsultti Anna-Leena Saarelainen
- Projektitutkija Johanna Korkeamäki
- Projektisuunnittelija Anni Reuter (Heidi Laurila, Karoliina Ahonen)
- Neuropsykologi Pirkko Koskiniemi (konsultointi ja työnohjaus)
- AD/Graafinen suunnittelija Aleksei Dernjatin (julkaisujen ulkoasu)

Hankkeen palvelut

- Oppimisvaikeuksien ja -valmiuksien arviointi
 - neuropsykologinen tutkimus (n=104)
- Oppimisvalmennus (n=67)
- Ryhmäkurssit (n=45 +10)
 - lukikuntoutuskurssit
 - oppimisvalmennusryhmä
 - vertaisryhmät (Hero, Kalliolan kansanopisto)
- Lukikonsultointi asiakkaille ja ammattilaisille (n=55)

Psykologitutkimuksen kehittäminen nuorten ja aikuisten tarpeisiin

- Asiakkaat hakeutuneet itse, ilman lähetteitä.
- Asiakkaille tehty laajat neuropsykologiset tutkimukset hankkeessa (3 tapaamiskertaa)
- Neuropsykologin lausunto + lukilausunto tarvittaessa
- Em. pohjalta kehitetty hieman suppeampi tutkimusmalli kaikkien psykologien käyttöön
- Palvelu pitää sisällään mm. perusteellisen haastattelun, peruslahjakuustason ja muistin kartoituksen, NMI -lukitestit, palaute- ja jatko-ohjauskeskustelun.

Opi
oppimaan

Vertaistukea tarjoavan psykososiaalisen ryhmäkuntoutuksen kehittäminen

- Asiantuntijatiedon, psykososiaalisen ryhmätyön ja vertaistuen yhdistäminen
- Mahdollisuus keskustella ja käsitellä omia oppimisvaikeuksia ryhmässä
- Tietoa oppimisvaikeuksista, muistista, oppimistavoista, aivojen hyvinvoinnista, stressistä, rentoutusmenetelmistä, apuvälineistä ym.
- Omien oppimistapojen kehittäminen ja kokeilu
- Tutustumiskäyntejä (HERO, Celia, Amiedu ym.)

- Ryhmätapaamisia 20, 3t/kerta
- Yksi ryhmänohjaaja, teemasta riippuen psykologi tai oppimisvalmentaja mukana

Lukikonsultin työmalli

- Työmallia kehitetty yhteistyössä Kuntoutussäätiön palveluyksikön kanssa
- Lukikonsultti asiakkaan ja työntekijän tukena, kun selvittää esim. sitä, onko kyse oppimisvaikeudesta, mitä asian selvittämiseksi ja sen kanssa pitäisi kyseisessä tilanteessa tehdä, miten oppimisvaikeuksia voidaan huomioida kuntoutusprosessin, koulutuksen, työtehtävien yhteydessä.
- Välineitä puheeksi ottoon (oppimisvaikeuden tunnistuslista)
- Asiakkaan jatko-ohjaus, lukipalveluiden järjestäminen
- Apuvälineohjaus
- Ryhmälukiseulat (NMI) kuntoutuslaitosasiakkaille (N=64)

Oppimisvalmentajan työmalli

- Lyhytkestoista valmennusta/kuntoutusta opiskelun ja työssä selviytymisen tueksi tai arjen taitojen kehittämiseksi
 - pääasiassa yksilöllisesti
 - myös pienryhmissä
 - tapaamiskertoja 3-10
- Työskentely valmentautujan omien tehtävien ja haasteiden parissa

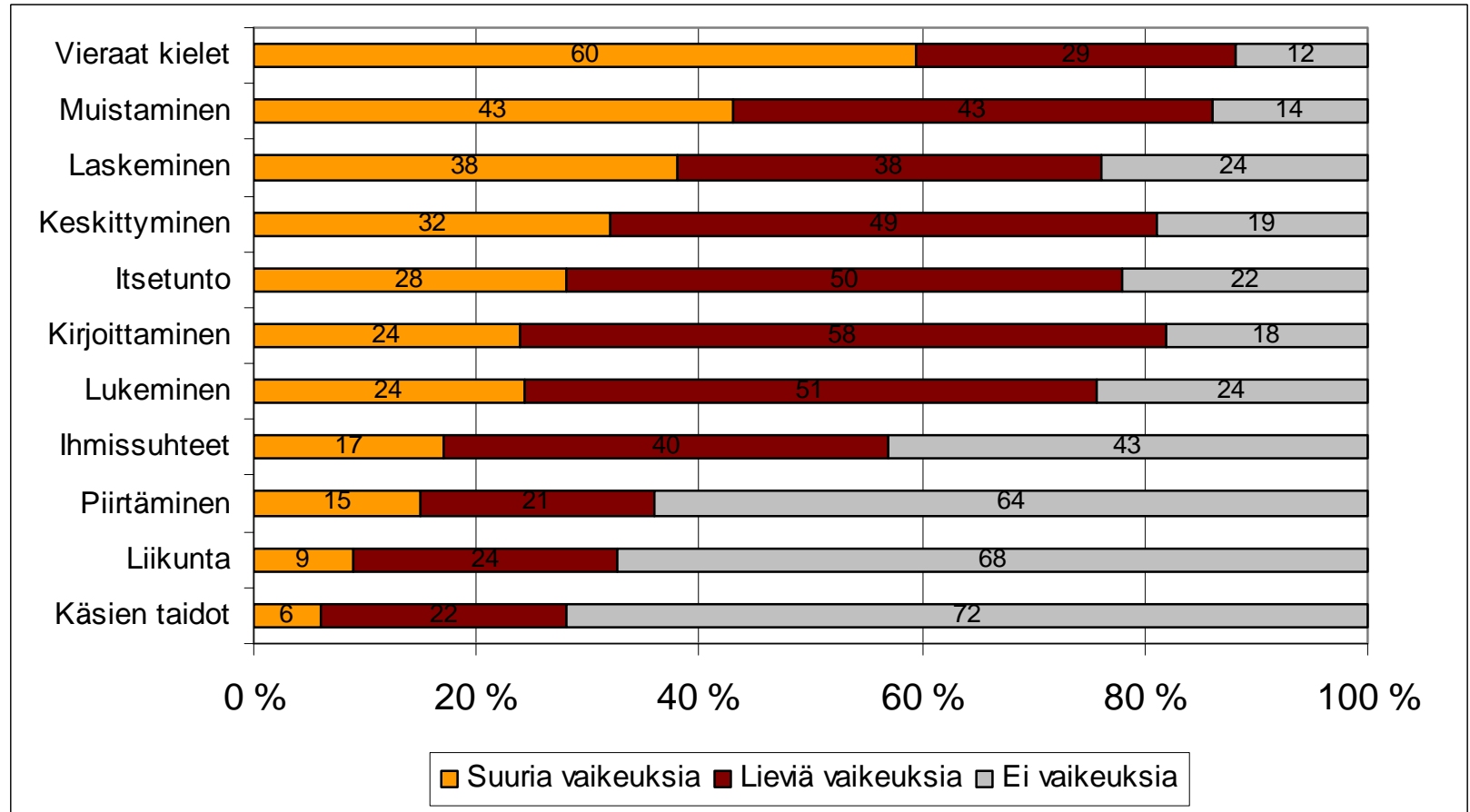
Hankkeen tutkimus

- Sisäinen arviointi
- Selviytymistutkimus (N=26)
- Oppimisvaikeuksien tunnistuslista (aineisto N=176)

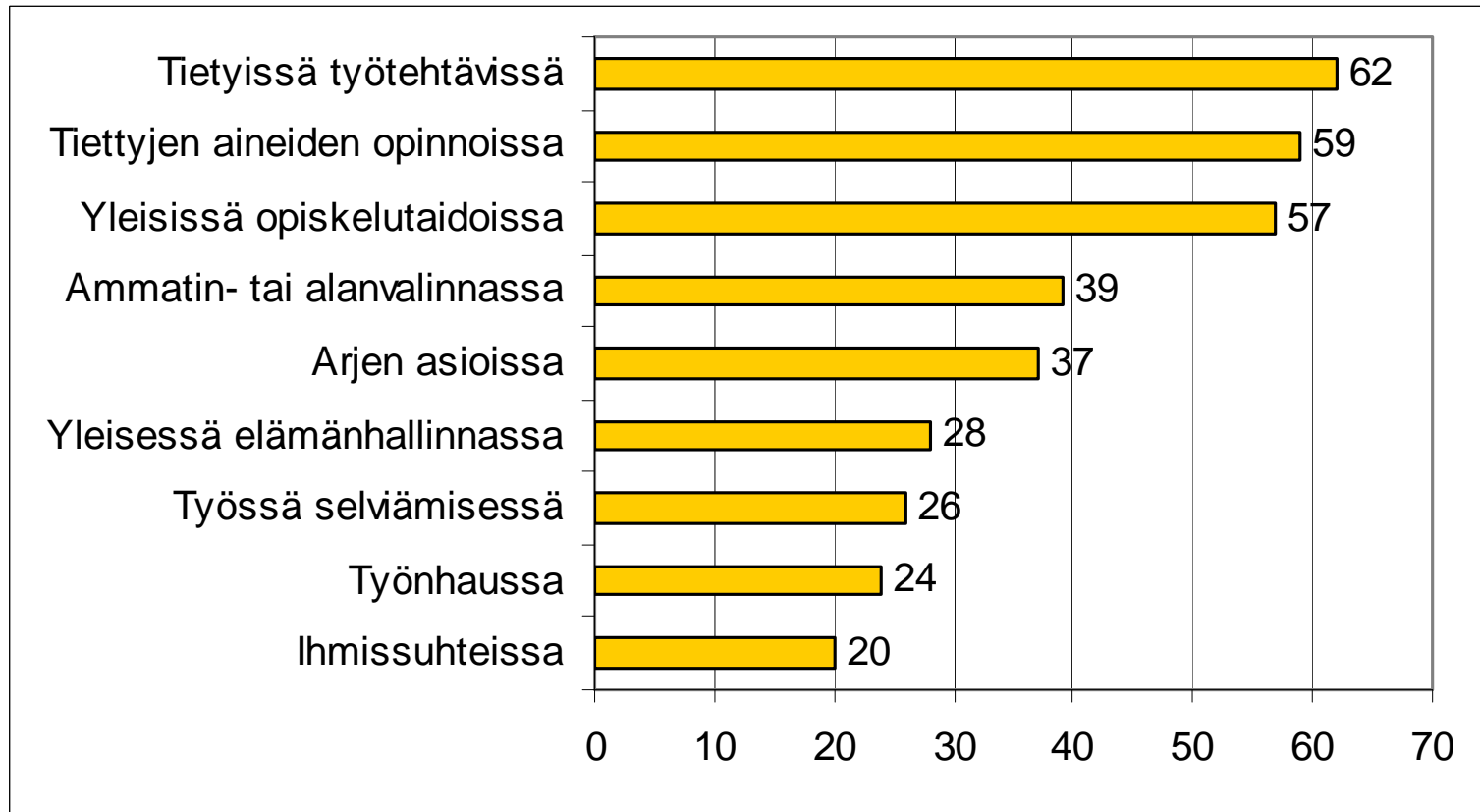
Projektin asiakkaat

- Asiakkaaksi voinut hakeutua ilman virallista lähettäjä.
 - Oppimisvaikeudet haittaavat työssä, opiskeluissa tai arjessa selviytymistä eikä tukipalveluita saa ns. normaalipalveluista.
- Asiakkaita aloittanut projektin parissa 180
 - Naisia 73 %, miehiä 27 %
 - Asiakkaiden ikä 16-63 vuotta, keski-ikä 37 vuotta
 - Puolella (55 %) asiakkaista enintään ammattitutkinto
 - Työssäkäyviä 41 %, opiskelijoita 31 %, työttömiä 13 %
 - Tyytymättömyyttä koetaan opiskeluun/työhön (51 %) sekä toimeentuloon (45 %).

Missä asioissa kokenut vaikeuksia aikuisena, % (n=131)

Missä asioissa oppimisvaikeus häiritsee itseä eniten, % (n=138)

Tuen tarpeet

- 61 % ei ollut saanut aikaisemmin tukipalveluita oppimisvaikeuksiinsa
- 4 % vastaajista oli saanut tukipalveluita aikuisuudessa
- Lähes puolet koki oppimisvaikeuksien vaikuttaneen omiin elämänvalintoihin paljon
 - Opiskelun työläys, viivästyminen ja keskeytyminen
 - Vaativa koulutus- ja työelämä
 - Valinnanmahdollisuuksia vähän esimerkiksi koulutuksen suhteen.
- Projektin palveluilta toivottiin oppimisvaikeuden selvittämistä, tietoa omista oppimisvalmiuksista sekä konkreettisia neuvoja ja harjoituksia ongelmatilanteisiin.

Opi oppimaan

Koulutusta, tietoa, materiaaleja

- www.opioppimaan.fi verkkosivut avattu 8.9.08
- Koulutusta eri palvelumalleista syksyllä-09 ja keväällä-10
- Oppimisvaikeuksien tunnistuslista ja tulkintaohje ammattilaisille

- Väliraportti 3/2009
- Palveluopas 11/2009
- Oma oppimisvalmentaja -työkirja 1/2010
- Oppimisvaikeuden psykologinen arviointi –raportti 3/2010
- **Lukipalveluohjauksen esite 5/2010**
- **Selviytymistutkimus 5/2010**
- Ryhmäkuntoutuksen opas kesä 2010
- Oppimisvalmennus –opas kesä 2010
- Loppuarviointiraportti kesä 2010

Yhteistyösuhteita

- Helsingin seudun Lukineuvola
- HERO ja Erilaisten oppijoiden liitto
- Kuntoutussäätiön palveluyksikkö
- Työterveyshuollot (Kesko, Helsingin kaupunki)
- ADysTrain -hanke (Teknillinen korkeakoulu)
- Oppimisvaikeuksista vapaaksi -hanke (Kriminaalihuollon tukisäätiö)
- Erilaiset oppijat työpajoilla -hanke (Valtakunnallinen työpajayhdistys)
- Kalliolan kansanopisto

Johtopäätöksiä hankkeen kokemuksista

- Oppimisvaikeudet ovat elämänikäinen seuralainen, jotka voivat aiheuttaa monenlaisia hankaluuksia ihmisen elämään
- Vaikeuksien tunnistaminen ja diagnoosi on helpotus
- Kuntoutus/valmennus auttavat
- Kustannukset hyvin kohtuullisia

Levitysteesejä

- Oppimisvaikeudet otettava aidosti mukaan kuntoutustyöhön
 - tarvitaan sekä erityispalveluita että vaikeuksien huomioimista muiden kuntoutuspalveluiden sisällä
 - työntekijöiden opittava tunnistamaan ja tutkimaan vaikeudet
 - tukea tarvitaan erityisesti elämän muutos- ja murrosvaiheissa sekä ikääntyessä
- Esteettömyys, opiskelu- ja työjärjestelyt tai apuvälineet helpottavat
- Lievien oppimisvaikeuksien yhteydessä esim. työväenopistot, kansalaisopistot, oppilaitokset ja lukijärjestöt voisivat tarjota sekä oppimistaitoja valmentavaa opetusta että vertaistukiryhmiä

Opi
oppimaan

Esimerkkejä levittämisestä

- Kelan ammatilliset kuntoutuskurssit ja pitkäaikaistyöttömien kurssit Kuntoutussäätiössä 2010 alkaen
 - oppimisvaikeuksien tunnistustestit
 - oppimisvalmennusta
 - erityisopettaja mukana tiimissä
- Sata-komitean mietintö
 - oppimisvaikeuksien tunnistaminen ja huomioiminen mukaan koko palveluketjuun

Opi
oppimaan

Kiitos !

Lisätietoja projektista

<http://www.opioppimaan.fi>